

Asia: VN/17877/2023

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi laiksi EU:n metsäkatoasetuksen velvoitteiden valvonnasta ja seuraamuksista

Lausunnonantajan lausunto

Toimivaltaisen viranomaisen (Ruokavirasto) nimeäminen (2 §)

-

Valvonta ja tarkastukset (4-13 §)

-

Perustellut huolenaiheet (14 §)

-

Hallinnolliset seuraamukset (15-19 §)

-

Rikkomusmaksu ja hallinnollinen seuraamusmaksu (20-24 §)

-

Määräaikainen sulkeminen hankintojen ja julkisen rahoituksen ulkopuolelle (25 §)

-

Erinäiset säännökset ja voimaantulo (26-31 §)

-

Esityksen vaikutukset (HE-luonnoksen perusteluiden luku 4.2)

-

Muita huomioita

Neuvonta ja koulutus määräaikaisesta sulkemisesta julkisten hankintojen ja julkisen rahoituksen ulkopuolelle

Kuntaliiton organisaatiossa toimiva Julkisten hankintojen neuvontayksikkö (JHNY) neuvoo maksutta kaikkia suomalaisia hankintayksiköitä hankintalain-säädännön soveltamisesta. Neuvontatyö on rahoitettu työ- ja elinkeinoministeriön ja Suomen Kuntaliiton yhteisrahoituksella. Koulutus julkisiin hankintoihin liittyvistä lainsäädäntömuutoksista kuuluu neuvontayksikön tehtäviin, myös tämän ehdotetun lainsäädäntömuutoksen osalta. Suomen Kuntaliitto kuitenkin korostaa, että neuvontayksikön työ- ja elinkeinoministeriöltä saama rahoitus on määräaikainen ja myönnetään yhdeksi vuodeksi kerrallaan. Palvelutoiminnan jatkuvuus on riippuvainen rahoituksen jatkuvuudesta. JHNY:n palvelujen tarve kasvaa hankintayksiköille asetettavien vaatimusten ja hankintalainsäädännön ja sektorilainsäädännön muutosten myötä, ja yksikön toteuttama hankintayksiköiden kouluttamisen tarve on jatkuvaa. Rahoituksen ollessa määräaikaista JHNY järjestää hankintoihin liittyvää koulutusta, mikäli työ- ja elinkeinoministeriö päättää toimintaa rahoittaa.

Esitys tarjouspyyntöihin lisättävästä ehdosta

Hallituksen esityksessä on ehdotettu mekanismia, jonka mukaan hankintayksiköiden tulisi sisällyttää tarjouspyyntöön uusi ehto. Tämän ehdon tulisi edellyttää, että tarjoaja ilmoittaa sitä koskevasta voimassa olevasta Ruokaviraston päätöksestä hankintojen ulkopuolelle sulkemisesta.

Kuntaliitto katsoo, että esitetty toimintatapa ei ole käytännössä toteutettavissa hankintojen suuren volyymin vuoksi. Vuonna 2023 Suomessa tehtiin noin 10 000 hankintailmoitusta. Kuntaliiton näkemyksen mukaan on epätarkoituksenmukaista olettaa, että kaikki suomalaiset julkisia hankintoja tekevät saataisiin lisäämään tarjouspyyntöönsä ehtoa, joka ei ilmene hankintalaista. Tarjoajien velvollisuutta ilmoittaa erikseen tällaisista päätöksistä tarjous-pyyntönsä voi olla hankalaa valvoa ja se aiheuttaa tarpeetonta byrokratiaa sekä tarjoajille että hankintayksiköille.

Määräaikainen sulkeminen julkisten hankintojen ja julkisen rahoituksen ulkopuolelle on määrätty Ruokaviraston tehtäväksi. Kuntaliitto esittää hankintayksiköiden tarjouspyyntöihin lisättävän ehdon sijaan vaihtoehtoiseksi mekanismiksi esimerkiksi, että esitettyyn lakiin säädetään pykälä, jossa Ruokaviraston päätös määräaikaisesta poissulkemisesta rinnastettaisiin julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista annetun lain (1397/2016; hankinta-laki) 80 §:n mukaisiin pakollisiin poissulkuperusteisiin. Pykälässä tarjoaja tulisi velvoittaa ilmoittamaan siihen kohdistuvasta Ruokaviraston päätöksestä, mikäli se poissulkemista koskevasta päätöksestä huolimatta osallistuu tarjouskilpailuun. Ruokaviraston päätöksen tulisi itsessään olla tarpeeksi selkeä ja vahva tiedonanto siitä, että tarjoaja on seuraamusmaksun saatuaan suljettu julkisten hankintojen ja julkisen rahoituksen ulkopuolelle. Lisäksi Ruokaviraston neuvonnan tältä osin tulisi olla riittävää.

Lainsäädännöstä seuraavan poissulkuperusteen tulee olla riittävän selkeä ja vahva perusta hankintayksikölle sulkea tarjoaja pois tarjouskilpailusta hankin-talain 81 §:n 1 momentin 10 kohdan mukaisesti, mikäli tarjoaja ei ole ilmoittanut sitä rasittavasta määräaikaisesta poissulkuperusteesta. Kuntaliitto ei näe velvollisuutta lisätä mainittua ehtoa tarjouspyyntöihin tarkoituksenmukaisena toimenpiteenä tai vahvistuksena ehdotetun mekanismin toteutumiselle.

Valkeinen Tuija

Suomen Kuntaliitto ry - Juha Myllymäki, Kuntaliitto, Eeva-Riitta Högnäs,
Julkistenhankintojen neuvontayksikkö